

اطهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه استاندارد و اندازه‌شناسی کشورهای اسلامی (سمیک)
- طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
- لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
- طرح اصلاح ماده (۹۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (اعاده‌شده از شورای نگهبان)
- طرح اصلاح تبصره «۲» ماده (۹۶) قانون اجرای احکام مدنی
- طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس
- لایحه موافقت‌نامه حفاظت و بهره‌برداری بهینه از منابع زنده آبی دریای خزر
- لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مشارکت (کنسرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا
- لایحه موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری چک به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد و تشریفات (پروتکل) الحاقی آن

کد گزارش: ۹۴۱۲۰۵۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۱۲/۱۲

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه استاندارد و اندازه‌شناسی کشورهای اسلامی (سمیک)..... ۲
- طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۴
- لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۶
- طرح اصلاح ماده (۹۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۷
- طرح اصلاح تبصره «۲» ماده (۹۶) قانون اجرای احکام مدنی..... ۸
- طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس..... ۹
- لایحه موافقت‌نامه حفاظت و بهره‌برداری بهینه از منابع زنده آبی دریای خزر..... ۱۵
- لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مشارکت (کنسرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا..... ۱۶
- لایحه موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری چک به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد و تشریفات (بروتکل) الحاقی آن..... ۱۷

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۴۱۲۰۵۶

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۴/۱۲/۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه استاندارد و اندازه‌شناسی کشورهای اسلامی (سمیک)

مقدمه

«مؤسسه استاندارد و اندازه‌شناسی کشورهای اسلامی»، یک مؤسسه درون سازمانی جهت عضویت کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی است، که هدف آن ارتقاء و هماهنگی استانداردهای کالا میان کشورهای عضو این سازمان می‌باشد. مجلس شورای اسلامی به منظور پیوستن ایران به این مؤسسه، اساسنامه آن را که در ذیل «لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه استاندارد و اندازه‌شناسی کشورهای اسلامی»، به مجلس تقدیم شده بود، با الحاق یک ماده واحده و تبصره به آن تصویب نمود که در این گزارش به بررسی آن خواهیم پرداخت.

تبیین و بررسی

باتوجه به پیش بینی لزوم رعایت اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی درخصوص اصلاح موافقتنامه حاضر موضوع ماده (۱۵)، مصوبه حاضر از این حیث فاقد ایراد است.

ماده (۱۴) - نکته

در بند «۱۴-۱» این ماده، مفاد منشور سازمان کنفرانس اسلامی و دیگر اسناد مربوط به آن در خصوص مواردی که در این اساسنامه آئین کار پیش‌بینی نشده، قابل اعمال دانسته شده است. در این خصوص لازم به ذکر است که «قانون منشور کنفرانس اسلامی» در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۳ به تصویب مجلس شورای ملی

و سنا رسیده و ماده (۶) آن به موجب «قانون تصویب قطعنامه اصلاح بند اول ماده ۶ منشور سازمان کنفرانس اسلامی» در تاریخ ۱۳۷۲/۱/۲۴ اصلاح گردید و این اصلاحیه به تأیید شورای نگهبان نیز رسیده است.

همچنین در خصوص اعمال مفاد «موافقتنامه مزایا و مصونیت‌های سازمان کنفرانس اسلامی»، نسبت به مؤسسه و کارکنان آن، که در بند «۱۴-۲» بدان تصریح شده باید گفت که «قانون اجازه الحاق دولت شاهنشاهی ایران به موافقتنامه مصونیت‌ها و مزایای سازمان کنفرانس اسلامی» در تاریخ ۱۳۵۷/۳/۱۷ به تصویب مجلس شورای ملی و سنا رسیده است.

ماده (۱۶) - تذکر

در سطر دوم جزء «۱-۳-۶» اساسنامه، اصطلاح «مجمع عمومی» به اشتباه «جمع عمومی» ذکر شده است.

در سطر چهارم جزء «۱-۳-۳-۵»، حرف «را»ی اول اضافه است.

طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی (اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی» پس از دوبار رفت و برگشت بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان مجدداً با ایراداتی از سوی شورای نگهبان مواجه گردید. مجلس نیز در این نوبت طی مصوبه مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۴ نسبت به اصلاح مصوبه خود اقدام و در مواردی نیز بر مصوبه سابق خود اصرار نموده است.

بررسی و تبیین ماده (۵)

شورای نگهبان در بند نخست از اظهار نظر خود، منوط نمودن حکم مرجع صالح قضایی به تشخیص وزارت اطلاعات یا سازمان اطلاعات سپاه در بند «پ» ماده (۵) را خلاف موازین شرع و قانون اساسی دانست. البته ضمن همین نظر، شورای نگهبان اعلام نموده چنانچه به نظر هریک از دو مرجع مرقوم کسی مظنون به جاسوسی باشد تا قبل از صدور حکم برائت از دادگاه صالح، این امر می‌تواند مانع تشکیل حزب یا عضویت در آن باشد.

از همین رو مجلس در مصوبه اصلاحی خود مقرر نمود مظنونان به جاسوسی حسب تشخیص مراجع مذکور تا قبل از صدور حکم برائت از سوی دادگاه از حق تأسیس یا عضویت در حزب ممنوع هستند.

در این خصوص اگرچه «محکومین به جاسوسی به تشخیص مراجع قضائی» از بند مورد اصلاح حذف گردید ولی باتوجه به این‌که اولاً در قوانین جزائی ما جرم خاصی تحت عنوان «جرم جاسوسی» تعریف نشده و صرفاً مصادیقی از آن

در ذیل «فصل جرایم ضد امنیت داخلی و خارجی کشور» (فصل اول از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ مجلس شورای اسلامی) ذکر شده است^(۱) و ثانیاً بند «ب» ماده (۵) همین مصوبه «محکومان به جرائم ضد امنیت داخلی و خارجی کشور» را به صورت کلی، موضوع ممنوعیت مزبور قرار داده است، حذف حکم مزبور در بند «پ» ماده (۵) فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

ماده (۱۰)

شورا در بند دوم از اظهار نظر خود، ایراد سابق را در خصوص بند «۵» ماده (۱۰) و بندهای «۲» و «۱۳» ماده (۱) و به تبع تبصره «۵» ماده (۱۰) باقی دانسته است.

در این خصوص مجلس به منظور حفظ عضویت دو نفر از نمایندگان مجلس در کمیسیون ماده (۱۰) احزاب با حق رأی، بر مصوبه پیشین خود اصرار نموده است. لذا ایراد شورا کماکان باقی است.

۱. ماده ۵۰۱- هر کس نقشه‌ها یا اسرار یا اسناد و تصمیمات راجع به سیاست داخلی یا خارجی کشور را عالماً و عامداً در اختیار افرادی که صلاحیت دسترسی به آن‌ها را ندارند قرار دهد یا از مفاد آن مطلع کند به نحوی که متضمن نوعی جاسوسی باشد، نظر به کیفیات و مراتب جرم به یک تا ده سال حبس محکوم می‌شود.

ماده ۵۰۲- هر کس به نفع یک دولت بیگانه و به ضرر دولت بیگانه دیگر در قلمرو ایران مرتکب یکی از جرایم جاسوسی شود به نحوی که به امنیت ملی صدمه وارد نماید به یک تا پنج سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۵۰۳- هر کس به قصد سرقت یا نقشه برداری یا کسب اطلاع از اسرار سیاسی یا نظامی یا امنیتی به مواضع مربوطه داخل شود و همچنین اشخاصی که بدون اجازه مأمورین یا مقامات ذیصلاح در حال نقشه برداری یا گرفتن فیلم یا عکسبرداری از استحکامات نظامی یا امکان ممنوع دستگیر شوند به شش ماه تا سه سال حبس محکوم می‌شوند.

لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم (اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«لایحه مبارزه با تأمین مالی تروریسم» پس از رفع ایراد کلی شورای نگهبان نسبت به این لایحه به دلیل ماهیت قضائی آن، در دو بند با ایراد این شورا مواجه گردید که مصوبه حاضر مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۳ به منظور رفع این ایرادات به تصویب رسیده است.

بررسی و تبیین

ماده (۱)

مجلس به منظور رفع بند «۱» از ایرادات شورای نگهبان مبنی بر عدم استثناء اعمال افرادی که برای مقابله با برخی امور نظیر سلطه و اشغال خارجی انجام می‌دهند از مصادیق اقدامات تروریستی، افراد را نیز مشمول استثناء مقرر در تبصره «۲» ماده (۱) نمود. لذا اصلاح مزبور رافع ایراد شورای نگهبان به نظر می‌رسد.

ماده (۸)

مجلس به منظور رفع ایراد شورای نگهبان نسبت به این ماده مبنی بر مغایرت اطلاق مفهوم صدر ماده با شرع، قید «ریاست یا مرکزیت» در گروه‌های حامی مالی تروریسم را از صدر ماده حذف نمود و حکم این ماده را به صورت مطلق شامل هر فردی دانست که داخل گروه‌های حامی مالی تروریسم باشد.

طرح اصلاح ماده (۹۵) قانون مدیریت خدمات کشوری

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

«طرح اصلاح ماده (۹۵) قانون مدیریت خدمات کشوری» که در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۲۵ اعلام وصول و دو فوریت آن به تصویب رسیده بود، نهایتاً پس از تصویب در کمیسیون تخصصی مربوطه در جلسه علنی مورخ ۹۴/۶/۲۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. اما شورای نگهبان مصوبه مذکور را در سه بند مورد ایراد قرار داد. نهایتاً اصلاحیه طرح مذکور با نام جدید «طرح ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان» در تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

بررسی و تبیین

۱. با توجه به اصلاح صورت گرفته در تبصره «۲» این طرح، ایراد بند «۱» شورای نگهبان مرتفع شده است. زیرا به موجب این تبصره دستگاه‌های اجرایی اجازه یافته‌اند تا در صورت لزوم از خدمات بازنشستگان متخصص با مدرک تحصیلی کارشناسی یا بالاتر به صورت پاره‌وقت و ساعتی استفاده کنند و لذا اطلاق مورد ایراد شورا مقید گردیده است.

۲. به نظر می‌رسد ابهام مذکور در بند «۲» ایرادات شورای نگهبان به قوت خود باقیست. چراکه همچنان موجب صدر ماده واحده، «کلیه دستگاه‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه عمومی کل کشور استفاده می‌کنند» مشمول حکم این مصوبه قرار گرفته‌اند و از سوی دیگر در تبصره «۳» پرداخت هرگونه وجهی پس از این مهلت از هر محل و تحت هر عنوان توسط دستگاه‌های مشمول (از جمله دستگاه‌های فوق الذکر) در حکم تصرف غیرقانونی در اموال دولتی دانسته شده است.» لذا ایراد شورای نگهبان مبنی بر اینکه ممنوعیت هرگونه پرداخت از هر محل و

تحت هر عنوان درخصوص این دستگاه‌ها ابهام دارد همچنان باقی است.

۳. درخصوص بند سوم از اظهارنظر شورای نگهبان اگرچه مجلس با استثنا کردن دارندگان اجازات خاصه ناشی از اصل ۱۱۰ قانون اساسی به دنبال رفع ابهام شورای نگهبان بوده است. ولیکن علی‌رغم اصلاح صورت گرفته، این موضوع قابل طرح است که مصوبه حاضر اجازات خاصه را صرفاً ناشی از اصل ۱۱۰ قانون اساسی دانسته است یعنی تنها اختیاراتی که رهبری در عزل و نصب مقامات موضوع اصل ۱۱۰ قانون اساسی دارد از حکم این مصوبه مستثنی شده است. درحالی‌که به نظر می‌رسد اجازات رهبری باتوجه به اصل ۵۷ قانون اساسی منحصر به اصل ۱۱۰ قانون اساسی نیست.

طرح اصلاح تبصره «۲» ماده (۹۶) قانون اجرای احکام مدنی

مقدمه

«طرح اصلاح تبصره «۲» ماده (۹۶) قانون اجرای احکام مدنی» که در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ اعلام وصول شده بود نهایتاً در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

بررسی و تبیین

تبصره مزبور که به دنبال افزایش شمول دامنه حکم تبصره مورد اصلاح است، مستمری مددجویان کمیته امداد امام خمینی^(ره) و سازمان بهزیستی را نیز مشمول منع توقیف نموده است. لازم به ذکر است که هم‌اکنون حقوق و مزایای نظامیانی که در جنگ هستند مشمول منع توقیف می‌باشد.

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس

مقدمه

طرح حاضر که با عنوان «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵) قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش به مجلس شورای اسلامی» تقدیم گردیده بود در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ با اصلاحاتی به تصویب رسید و در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. در این گزارش به بررسی این مصوبه خواهیم پرداخت.

بررسی و تبیین

ماده (۱)

۱. در خصوص شمول حکم این ماده نسبت به کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری دو نظر وجود دارد:

مطابق نظر نخست در قانون اساسی انتصاب برخی از مقامات و دستگاه‌ها تابع شرایط و مقررات خاص خود می‌باشد و بنابر نظرات متعدد شورای نگهبان که در مقام تطبیق مصوبات مجلس با قانون اساسی صادر شده، شمول محدودیت‌های مربوط به انتصاب مقامات و اشخاص نسبت به این مراجع مغایر با اصول قانون اساسی قلمداد شده است.^(۱) با این مقدمه، تکلیف کلیه

۱- شورای نگهبان در نظریه شماره ۸۸/۳۰/۳۷۷۲۲ مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۴ خود در خصوص «لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور» اطلاق جزء «الف» بند «۷» این مصوبه که به دنبال لغو کلیه مجوزها و مقررات پرداختی خارج از فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری بود را نسبت به «دستگاه‌هایی مانند شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام و ... که دارای مقررات خاصی در قانون اساسی هستند، با اصول مربوط به آنها در قانون اساسی مغایر» اعلام کرده است.

همچنین شورای نگهبان در بند «۳۴» نظریه شماره ۸۵/۳۰/۲۰۷۴۹ مورخ ۸۵/۱۲/۱۳، اطلاق ماده (۱۲۱) قانون مدیریت و خدمات کشوری را در خصوص نهادهایی مثل شورای نگهبان با اصول مربوط به این شورا در قانون اساسی مغایر دانست و مجلس به منظور تأمین نظر شورا، شورای نگهبان را از شمول دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون خارج کرد.

دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مبنی بر رعایت ضوابط مقرر در این قانون در انتصاب افراد به مشاغل حساس، با توجه به اینکه ماده مورد اشاره شامل مواردی که نحوه انتصاب براساس قانون اساسی مشخص شده نظیر «شورای نگهبان»، «مجمع تشخیص مصلحت نظام» و ... می‌شود، مغایر اصول مربوطه در قانون اساسی است.

لازم به ذکر است، مجلس شورای اسلامی بر همین اساس و به دنبال ایراد شورای نگهبان، در ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری «نهادهای، مؤسسات و تشکیلات و سازمانهایی که زیر نظر مستقیم مقام معظم رهبری اداره می‌شوند، وزارت اطلاعات، نهادهای عمومی غیردولتی که با تعریف مذکور در ماده (۳) تطبیق دارند، اعضاء هیأت علمی و قضات، دیوان محاسبات، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس خبرگان رهبری» را از شمول این قانون استثنا نمود و در خصوص نیروهای نظامی و انتظامی نیز مقرر نمود که بر طبق نظر مقام معظم رهبری عمل شود.

اما براساس نظر دیگر با توجه به عموم صلاحیت قانونگذاری مجلس و بی‌وجه نبودن قیود اشاره شده در این مصوبه، شمول مصوبه حاضر نسبت به کلیه مراجع و مقامات عمومی فاقد ایراد است و چنین رویه‌ای در مصوبات مجلس نیز دارای نمونه‌هایی می‌باشد. به عنوان مثال در بند «ه» ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری، قانونگذار تعداد پست‌های مشاور برای مقامات اجرایی از جمله اعضای شورای نگهبان را حداکثر ۱۰ عدد مشخص کرده است و یا در ماده (۷۱) همین قانون اعضای شورای نگهبان را به عنوان سمت سیاسی شناخته است. همچنین «قانون تسری قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش به کارکنان سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های

دولتی» (مصوب ۱۳۷۵/۲/۹) اجرای ضوابط و مقررات مربوط به گزینش را شامل کلیه دستگاه‌ها و نهادها دانسته است.^(۱)

۲. نکته دیگری که در خصوص این ماده قابل طرح می‌باشد این است که، منظور قانونگذار از «تعقیب قانونی» در این ماده مشخص نیست و در مواد دیگر نیز مجازات عدم رعایت این مصوبه مشخص نشده است. در این رابطه اگر منظور قانونگذار از «تعقیب قانونی» اعمال مجازاتی باشد که مطابق ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)^(۲) به صورت عام برای تخلف از قوانین پیش‌بینی شده است، حکم مزبور فاقد ابهام می‌باشد ولی در غیر این صورت منظور از «تعقب قانونی» مشخص نیست.

ماده (۲)

بند «ت» - نکته

مطابق این بند محکومیت به برخی جرایم، از عوامل محرومیت اشخاص از تصدی مشاغل حساس محسوب شده است. نکته‌ای که در این رابطه قابل توجه

۱. ماده واحده قانون تسری قانون گزینش معلمان - بمنظور اجرای کامل فرمان حضرت امام (ره) و اعمال سیاست واحد در گزینش‌های سراسر کشور، امر گزینش و اجرای ضوابط و مقررات مربوط به آن در کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی، شرکت‌های ملی نفت و گاز و پتروشیمی، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان صنایع ملی ایران، جمعیت هلال احمر، شهرداری‌ها، سازمان تامین اجتماعی، بانک‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام است، موسسات و شرکت‌هایی که تمام یا قسمتی از بودجه آن‌ها از بودجه عمومی تامین می‌شود و همچنین گزینش کارکنانی که به دستگاه‌های مشمول قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش مامور یا منتقل گردند و نهادهای انقلاب اسلامی تابع احکام مقرر در قانون مذکور خواهند بود.

۲. چنانچه هر یک از صاحب منصبان و مستخدمین و مأمورین دولتی و شهرداری‌ها در هر رتبه و مقامی که باشند از مقام خود سوء استفاده نموده و از اجرای اوامر کتبی دولتی یا اجرای قوانین مملکتی و یا اجرای احکام یا اوامر مقامات قضایی یا هرگونه امری که از طرف مقامات قانونی صادر شده باشد جلوگیری نماید به انفصال از خدمات دولتی از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد.

است عدم ذکر سایر جرایم می‌باشد. البته در مقابل می‌توان گفت بندهای دیگر نظیر بند «ب» که ناظر به اعتقاد و التزام عملی به اسلام می‌باشد و همچنین بند «د» که مشهوران به فساد را نیز مشمول این محرومیت قرار داده رافع ایراد مزبور می‌باشد

بند «ث» - ابهام

به موجب این بند «اعضای فرق ضاله و مروجان افکار انحرافی» از انتصاب به پست‌ها و مشاغل حساس ممنوع شده‌اند. با توجه به مبهم و بی‌ضابطه بودن مفهوم این عبارات و اینکه قانونگذار عادی تاکنون این اصطلاحات را تعریف ننموده است، به نظر می‌رسد که محروم نمودن اشخاص از تصدی به مشاغل حساس، بر مبنای تشخیص بی‌ضابطه‌ی وزارت اطلاعات، سبب تضییع حقوق اشخاص بوده و مغایر با اصول ۸۵ و ۳۶ قانون اساسی مبنی بر لزوم تعریف آن توسط مجلس و لزوم اثبات جرم بودن آن عمل در دادگاه صالح است.

بند «ج» - ابهام

۱. عبارت «مراکز امنیتی و اطلاعاتی» در این بند از جهت اینکه دقیقاً مشخص نیست منظور از آن چه مراجعی می‌باشد واجد ابهام است. نظیر چنین ابهامی را شورای نگهبان به عبارت «دستگاه‌های امنیتی» در «طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی» نیز وارد نموده بود.^(۱)

۲. ابهام دیگری که در رابطه با این بند قابل طرح می‌باشد ناظر به مرجع تشخیص ارتکاب و ظن به جاسوسی به نفع بیگانگان است. در این رابطه در صورتی که تشخیص «مراکز امنیتی و اطلاعاتی» ملاک باشد، چنین حکمی با توجه به اینکه ارتکاب جاسوسی جرم محسوب می‌شود، مغایر اصل ۳۶ قانون

۱. بند «۳» نظریه شماره ۹۴/۱۰۲/۱۴۳۵ مورخ ۹۴/۳/۳۱.

اساسی خواهد بود.

۳. با توجه به اینکه مطابق این بند «مظنونان به جاسوسی» نیز مشمول محرومیت مقرر در این ماده شده‌اند و از سوی دیگر جرم شخص مظنون هنوز اثبات نگردیده است، در صورتی که مطابق این بند این گونه اشخاص به صورت دائم مشمول این محرومیت گردند واجد ایراد است ولی در صورتی که محرومیت مذکور صرفاً ناظر به مدت زمانی که فرد مظنون هست باشد فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

بند «ج» - ابهام و نکته

۱. این بند «فعالان علیه نظام و عوامل مرتبط با آن‌ها» را از انتصاب به مشاغل حساس ممنوع نموده است. با توجه به اینکه این عبارت بدون هرگونه ضابطه‌ی مشخص، می‌تواند طیف گسترده‌ای از افراد را شامل شود و منجر به تضییع حقوق اشخاص گردد واجد ابهام است. همچنین مشخص نیست منظور از «عوامل مرتبط با آن‌ها» چه کسانی است.

۲. در خصوص «انتشار موارد مستهجن در فضای مجازی» لازم به ذکر است که علاوه بر اینکه به موجب ماده (۱۴) قانون جرایم رایانه‌ای - مصوب ۱۳۸۸ - انتشار محتویات مستهجن جرم‌انگاری شده است^(۱)؛ عنوان «محتویات مستهجن» نیز در تبصره «۴» ماده (۱۴) این قانون تعریف شده است. لذا در این زمینه تعریف قانونی توسط قانونگذار ارائه شده است.

۱. ماده ۱۴ - هرکس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده محتویات مستهجن را منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد تجارت یا افساد تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون ریال تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

ماده (۳) - ابهام

۱. منظور از «مراجع اطلاعاتی و انتظامی» در این بند مشخص نیست و لذا واجد ابهام است.

۲. اعلام نظر مستند توسط وزارت اطلاعات با توجه به اینکه در مواردی ممکن است باعث ریختن آبروی افراد شود محل تأمل است. در این رابطه نظر شورای نگهبان در پاسخ به استعلام مرکز اسناد انقلاب اسلامی پیرامون درخواست سوابق داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی که از سوی دست‌اندرکاران وزارت کشور صورت می‌پذیرد قابل توجه است. شورای نگهبان در پاسخ به استعلام مزبور اعلام داشته «به‌طور کلی اطلاع‌دادن از سوابق مربوط به تعرض به حیثیت اشخاص طبق اصل ۲۲ قانون اساسی در غیر مواردی که قانون تجویز می‌نماید، جایز نیست»

ماده (۴) - نکته

در خصوص الزام وزارت اطلاعات به بررسی شکایات مطروحه و اعلام نظر به «مراجع قانونی» درخواست‌کننده، شایان توجه است که شورای نگهبان در نظریه تفسیری مورخ ۱۳۶۰/۶/۲۸، در موضوعی مشابه مقرر نموده است: «در صورتی که از سوی مسئولین قانونی تشخیص صلاحیت داوطلبان نمایندگی در حدود موانع مذکور در ماده (۱۰) قانون انتخابات پرسشی شود، مرکز اسناد می‌تواند در خصوص نفی یا اثبات هریک از موانع مذکور بدون شرح و تفصیل پاسخ دهد.»

ماده (۵) - مغایرت با اصل ۸۵

این ماده تعیین ضوابط مشاغل حساس را به آیین‌نامه اجرایی موضوع این قانون که به موجب ماده (۷) توسط وزیر اطلاعات و با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد محول

نموده است. این در حالی است که این «ضوابط» ماهیت تقنینی دارد و تفویض آن به هیأت وزیران مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (۶) - نکته

عطف به نظرات مطرح شده در خصوص ماده (۱) این مصوبه، با توجه به اینکه در این ماده «کلیه مدیران سیاسی و قضایی کشور (به استثنای مقامات اصل یکصد و شصت و دوم قانون اساسی)» مشمول مقررات این قانون دانسته شده‌اند، نظرات مطروحه درخصوص این ماده نیز وجود دارد.

لایحه موافقت‌نامه حفاظت و بهره‌برداری بهینه از منابع زنده آبی دریای خزر

مقدمه

«لایحه موافقت‌نامه حفاظت و بهره‌برداری بهینه از منابع زنده آبی دریای خزر» که تاریخ ۱۳۹۴/۵/۷ اعلام وصول گردیده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

بررسی و تبیین

با توجه به تصریح تبصره ماده واحده این موافقتنامه مبنی بر لزوم رعایت اصل ۱۳۹ و ۷۷ قانون اساسی درخصوص حل و فصل اختلافات (موضوع ماده ۱۵) و اصلاحات موافقتنامه (موضوع ماده ۱۶)، مصوبه حاضر از این حیث فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

تذکر: در مقدمه عبارت «کشورهای طرف‌ها» اشتباه است و لازم است به «کشور طرف‌ها» تصحیح شود.

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مشارکت (کنرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا

مقدمه

«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مشارکت (کنرسیوم) زیرساخت کلید عمومی آسیا» که تاریخ ۱۳۹۴/۷/۸ اعلام وصول گردیده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

بررسی و تبیین

با توجه به تصریح تبصره ماده واحده این موافقتنامه مبنی بر لزوم رعایت اصل ۷۷ قانون اساسی درخصوص اصلاحات موافقتنامه (موضوع ماده ۱۰ منشور مشارکت و ماده ۷ آئین‌نامه آن)، مصوبه حاضر از این حیث فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

البته ماده (۱۱) منشور مشارکت تحت عنوان «موارد موافقتنامه» به نوعی قاعده‌گذاری درخصوص عملیات مشارکت (کنرسیوم) اشاره داد که در ماده واحده به لزوم رعایت اصل ۷۷ قانون اساسی درخصوص آن تصریح نشده است. مطابق ماده مزبور «مقررات/ آئین‌نامه‌ها و موضوعات ضروری دیگر برای عملیات مشارکت (کنرسیوم) باید توسط دوسوم اکثریت اعضای حاضر در جلسه مجمع عمومی تأیید شود و سپس با رأی مثبت همه اعضای کارگروه رهبری تأیید گردد.»

لایحه موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری چک به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد و تشریفات (پروتکل) الحاقی آن

مقدمه

«لایحه موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری چک به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد و تشریفات (پروتکل) الحاقی آن» که تاریخ ۱۳۹۴/۵/۷ اعلام وصول گردیده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

بررسی و تبیین

نکته قابل توجهی که درخصوص این موافقتنامه وجود دارد این است که براساس بند «۳» ماده (۲۳) این موافقتنامه، مقامات صلاحیت‌دار دو دولت متعاقد می‌توانند کلیه مشکلات یا شبهات ناشی از تفسیر یا اجرای این موافقتنامه را با توافق دوجانبه فیصله دهند. درحالی‌که مطابق اصل ۱۳۹ قانون اساسی صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری می‌بایست مطابق تشریفات این اصل انجام پذیرد. لذا عدم تصریح به رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی راجع به حکم مزبور مغایر این اصل از قانون اساسی به شمار می‌آید.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظرافت اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir